

פרשת בראשית

א

לאנשי התורה בלעדי הכתובים האלה, ויאמינו בכלל בנזכר להם בעשרת הדברות (שמות כ"א) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי, ותשארו הידיעה ליחידים שבהם הלכה למשה מסיני עם התורה שבעל פה:

ונתן רבי יצחק טעם לזה, כי התחילה התורה בבראשית ברא אלהים וספור כל ענין היצירה עד בריאת אדם, ושהמשילו במעשה ידיו וכל שבת פחת רגליו, וכן ערן שהוא מבחר המקומות הנבחרים בעולם הזה נעשה מכון לשבתו, עד שגרש אותו חטאו משם, ואנשי דור המבול בחטאם גרשו מן העולם כלו, והצדיק בהם לבדו נמלט הוא ויבניו, וזרעם חטאם גרם להם להפיצם במקומות ולזרותם בארצות, ותפשו להם המקומות למשפחותם בגוייהם כפי שנודמן להם:

אם כן ראוי הוא, פאשר יוסיף הגוי לחטא, שיאבד ממקומו ויבא גוי אחר לרשת את ארצו, כי כן הוא משפט האלהים בארץ מעולם, וכל שפן עם המספר בכתוב כי ננען מקלל ונמפר לעבד עולם (להלן ט כה"ט), ואינו ראוי שיירש מבחר מקומות הישוב, אבל יירש והו עבדי ה' זרע אוהבו, כענין שכתוב (תהלים קה מד-מה) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים יירשו בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו. כלומר, שגרש משם מורדיו, והשפין בו עובדיו, שידעו כי

(א) בראשית ברא אלהים. אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחדש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית משום פח מעשיו הגיד לעמו, שאם יאמרו אמות העולם לסטים אתם שפכשפתם לכם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, ונתנה לאשר ישר בעיניו, וברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. וזו אגדה בלשון שפתתה רבנו שלמה בפרושיו:

ויש לשאל בה, כי צרף גדול הוא להתחיל התורה בבראשית ברא אלהים, כי הוא שרש האמונה, ושאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון, הוא כופר בעקר ואין לו תורה כלל:

והתשובה, מפני שמעשה בראשית סוד עמק אינו מוכן מן המקראות, ולא יודע על בריו אלא מפי הקבלה עד משה רבינו מפי הגבורה, ויודעיו חזיבין להסתיר אותו, לכה אמר רבי יצחק שאין להתחלת התורה צרף בבראשית ברא, והספור במה שנברא ביום ראשון ומה נעשה ביום שני ושאר הימים, והאריכות ביצירת אדם וחיה, וחטאם וענשם, וספור גן עדן וגרוש אדם ממנו, כי כל זה לא יוכן בינה שלמה מן הכתובים, וכל שפן ספור דור המבול והפלגה, שאין הצרף בהם גדול, ויספיק